Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 50, Şubat 2021, s. 26-46

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.48717>

Doç. Dr. Gülten CÜCEOĞLU ÖNDER

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi
Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, gcuceoglu@mehmetakif.edu.tr

Evrin YILDIZ

Ankara Mamak Mimar Sinan Güzel Sanatlar Lisesi, evyil84@gmail.com

OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDAKİ ÖĞRETMENLERİN MÜZİK ETKİNLİKLERİNDE ORFF YAKLAŞIMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ (ÇANKIRI İLİ ÖRNEĞİ)¹

Özet

Bu çalışmada Çankırı il merkezindeki okulöncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, müzik etkinliklerinde kullanılan Orff yaklaşımıyla ilgili görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Okulöncesi dönemde Orff yaklaşımıyla gerçekleştirilen müzik etkinlikleri ile çocuklarda doğaçlama ve yaratıcılık becerileri gelişir. Okulöncesi öğretmenlerinin Orff yaklaşımı hakkında bilgi sahibi olmaları ve uygulamalar yapabilmeleri çocukların müziksel gelişimleri yönünden yararlı olabilir. Bu açıdan çalışma okulöncesi öğretmenlerinin Orff yaklaşımına yönelik görüşlerini ortaya koyacak olması bakımından önem taşımaktadır. Çalışma nitel bir araştırma niteliğinde olup görüşme yöntemi kullanılmıştır. Çankırı il merkezinde bulunan bağımsız anaokullarında görev yapan okulöncesi öğretmenleri ile görüşme yapılarak konuyla ilgili görüşleri tespit edilmiştir. Veriler araştırmacı tarafından oluşturulmuş olan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler gerekli analiz ve çözümleme işlemleri yapıldıktan sonra bulgular sunulmuştur. Araştırma sonucunda katılımcıların çoğunluğunun Orff

¹ Bu çalışma, Doç. Dr. Gülten CÜCEOĞLU ÖNDER danışmanlığında tamamlanan “Okulöncesi Eğitim Kurumlarındaki Öğretmenlerin Müzik Etkinliklerinde Orff Yaklaşımına Yönelik Görüşleri (Çankırı İli Örneği)” başlıklı yüksek lisans tezinden oluşturulmuştur.

Yaklaşımı hakkında bilgi sahibi olduğu ancak herhangi bir seminere katılmadığı, müzik etkinliklerinde Orff Yaklaşımı'nı kullandığı, Orff çalgılarını kullandığı, çocuklarında bu çalgıları kullanabildiklerini ve müzik etkinliklerinde doğaçlama çalışmaları yaptığı sonuçlarına ulaşmıştır.

Anahtar kelimeler: Müzik, Okulöncesi Eğitim, Orff Yaklaşımı

PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF TEACHERS OPINIONS ON ORFF APPROACH IN MUSICAL ACTIVITIES (ÇANKIRI PROVINCE)

Abstract

In this study, it was aimed to reveal the opinions of teachers working in preschool education institutions in Çankırı city center about Orff approach used in music activities. In the preschool period, children develop their improvisation and creativity skills with the Orff approach. Preschool teachers' knowledge of the Orff approach and their ability to practice can be beneficial for children's musical development. In this respect, the study is important in terms of presenting the opinions of preschool teachers towards Orff approach. The study was qualitative research and interview method was used. Preschool teachers working in independent kindergartens in Çankırı city center were interviewed and their opinions were determined. The data were obtained by a semi-structured interview form which was created by the researcher. After necessary analysis and analysis of the data obtained, the findings are presented. As a result of the research, it was concluded that the majority of the participants had knowledge about the Orff Approach, but did not attend any seminars, used the Orff Approach in music activities, used the Orff instruments, used their instruments in their children and improvised in music activities.

Keywords: Music, Orff Approach, Preschool Education

GİRİŞ

Orff Yaklaşımı (öğretici eser) çocukların içinde olan yaratıcılığı, keşfetmeyi, şarkı söylemeyi benimseyen bir yaklaşımdır (Uçan 2003, s.21). Orff Yaklaşımı müzik öğretimi hedefleri yönünden ele alındığında temel amacın “şarkı söyleyen, dans eden, çalgı çalabilen, aynı zamanda müziği yazıp okuyabilen çocuklar” olduğu söylenebilir. Ayrıca çocukları kendi müziğini oluşturabilecek, doğaçlayabilecek ve bu yolla kendini ifade etme imkânı bulabilecek seviyeye ulaştırmak hedeflenmektedir (Toksoy, 2014).

Orff, devinimden ve ritimden hareketle yapılandırılacak yeni bir müzik eğitimini esas alır. İnsanın temel ifade biçimleri olan konuşma, devinme, şarkı söyleme ve dans, çocuklarda birbirlerinden çok keskin çizgilerle ayrılmış eylemler değildir. Orff, bu davranış biçimlerini birbirleriyle iç içe geçmiş olarak elementer müzik kavramında toplamaktadır (Kalyoncu, 2006, s.2). Elementer müzik, Orff'un tanımıyla, hareket, dans ve dil ile bağlantılı bir müziktir. Ses çalışmasından, hareket ve danstan, çalgı çalmaktan, bilinçli müzik dinlemekten, çizmekten, nota yazmaktan ve zihinsel kavrayıştan yola çıkılarak bütünlük içinde öğrenmenin olanakları

araştırılır, müzik, dil ve hareket birliğini yaşamının yolu açılır, müzik ve dansla sürekli farklılaşan ifade biçimleri kullanılır (Jungmair, 2003, s.51).

Orff Yaklaşımı çerçevesinde Elementer Müzik ve Hareket Eğitimi; söyleme, çalma, dinleme, yaratma ve analiz etme gibi temel müziksel davranışlarla birlikte geliştiren pedagojik bir süreçtir. “Elementer müzik konuşmayı, sesi-şarkıyı, hareketi ve çalgı çalmayı en etkin biçimde ve en geniş anlamda kullanır” (Toksoy, 2014, s.46).

Çocuk kültürüne ait şiirler, atasözleri, tekerlemeler müzikal öğeleri keşfetmek için geniş olanaklar sunarlar. Şarkı söyleme becerisi, çocuğun kendi sesine de tıpkı bir çalgı gibi saygı göstermesini sağlayacak şekilde dikkatlice geliştirilmelidir (Toksoy, 2014, s.46). Hareket, müziksel becerilerin ve kavramların geliştirilmesinde kaçınılmaz bir destektir. Çocukların hareket içinde oldukları tüm öğretmenlerce bilinen bir gerçektir. Orff Yaklaşımı’nda ilk temel çalgı “insan bedenidir”. Ayağı yere vurmak, elle hafifçe dize vurmak, el çırpma ve parmak şıklatma gibi sesler pek çok ülkenin halk müziği ve halk oyunlarında geniş bir biçimde kullanılmaktadır (Toksoy, 2014, s.52).

Orff çalgıları her yaşta ve yetenekte insanın kolaylıkla çalabileceği ve doğaçlama yapmaya oldukça elverişli çalgılardır. Çeşitli büyüklükte ve farklı sesli davullar, büyük ziller, zilli tefler, ksilofonlar, metalofonlar ve glockenspieller, blokflütler kullanılır. Orff birçok enstrümantal parçada ezgi çalgısı olarak ses renginin ksilofon ve metalafonlarla uyum sağladığını düşündüğü blokflütü kullanmıştır (Toksoy, 2014, s.76). Orff çalgıları; ritim çubukları, guiro (tır-tır), marakas, tahta agogo, çelik üçgen, metal agogo, parmak zili bongo, davul, trampet, timpani gibi vurmalı çalgılardan oluşmaktadır (Kandemir, 2009, s.55).

Eğitim bir değiştirme sürecidir. “Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci” olarak tanımlanmaktadır (Ertürk, 1971, s.12). Bu süreç içerisinde bireyler birçok bilgi, beceri ve değer kazanır, bu kazanımlar da insan davranışlarının da fark edilir değişikliklere yol açar (Erden, 2011, s.13).

“Okul öncesi eğitimi, 0-72 ay grubundaki çocukların gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun; zengin, uyarıcı çevreler sağlayan; onların bedensel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini destekleyen bir eğitim sürecidir” (Şahin, 2005, s.11).

Eren’e göre (2006, s.11); “Okul öncesi dönemde çocuğun temel öğrenme yetileri ne kadar geliştirilirse, buna paralel olarak zekâ da o ölçüde gelişecektir. Çocuk, zihinsel gelişim açısından çevresel etkenlere büyük ölçüde açık bulunur ve bu yüzden gelişimi için zihinsel uyarıcıların fazla olduğu bir ortam içinde bulunmalıdır. Bu dönemde sağlanan elverişli ortam ve koşulların, donanımlı bir öğretmenin ve doğru hazırlanmış bir programın çocuğun müzik yeteneğinin gelişmesini olumlu yönde etkilediği düşünülmektedir”.

Çocuklar gelişim evresinin %80’ini 0-6 yaş arası tamamlamaktadır. Bu nedenle 0-6 yaş arası alınan eğitim çok önemlidir. Bu yaştaki bir öğrencinin yeterlilik seviyesi tüm zekâ türlerine yönelik en temel parçaları kapsamalı ve bu bilgi ve beceriler yaş gruplarına uygun şekilde sunulmalıdır. Bloom ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmaya göre, on yedi yaşında ölçülen zekâ düzeyinin %50’si hamilelikle dört yaşına kadarki süre arasında, %30’u ise dört – sekiz yaş arasında meydana gelmekte olup, sekiz – on yedi yaş arasında sadece %20’lik kısmı gelişmektedir (1982, akt. Gürkan).

Müzik, okulöncesi çocukların yaşamlarında ortak bir paydadır. Bir çocuk için şarkı söyleme, ritim tutma ve müziğe göre hareket etme içgüdüsel olarak yaptığı eylemlerdir. Müzik

etkinliklerinin, yaratıcı çocuk etkinlikleri içinde çocuklara sağladığı geniş ve uyarıcı ortam nedeniyle okulöncesi dönem çocuklarının yaşamında önemli bir yeri vardır (Mavesky, 2002).

Çocukların estetik alanlarla ilgili beğenilerinin temeli de bu dönemde atıldığı için sanat eğitimine ayrı bir yer ayrılması faydalı olacaktır. Okul öncesi eğitim kurumlarında olması beklenen özgür ve yaratıcı ortam, çocuğun farklı çalışma ve uygulamalarda bulunmasını sağlayarak, zihinsel gelişimini hızlandıracak ve ona geniş bir bakış açısı kazandıracaktır.

Problem Cümlesi

Okulöncesi eğitim kurumlarındaki öğretmenlerin müzik etkinliklerinde Orff yaklaşımına yönelik görüşleri ve uygulamaları nelerdir?

Alt problemler

- 1- Okulöncesi öğretmenlerinin müzik eğitiminde Orff Yaklaşımı hakkındaki bilgi düzeyleri nasıldır?
- 2- Okulöncesi öğretmenlerinin müzik etkinliklerinde Orff Yaklaşımı'nın kullanılmasına yönelik görüşleri ve uygulama yöntemleri nelerdir?
- 3- Okulöncesi öğretmenlerinin şarkı öğretiminde Orff Yaklaşımı'nın kullanılmasına yönelik görüşleri nelerdir?
- 4- Okulöncesi öğretmenlerinin Orff Yaklaşımı'nda kullanılan çalgılara yönelik görüşleri nelerdir?
- 5- Okulöncesi öğretmenlerinin müzik etkinliklerinde Orff Yaklaşımı'nda kullanılan doğaçlama uygulamaları ile ilgili görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada Çankırı il merkezindeki okulöncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin müzik etkinliklerinde kullanılan Orff yaklaşımıyla ilgili görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Okulöncesi eğitimde çocukların yaratıcılıkları ve sosyal becerilerinin gelişmesi önemlidir. Bu nedenle, bu çalışma okulöncesi öğretmenlerinin Orff Yaklaşımı hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamakla birlikte mevcut olan bilgilerini ve bu yaklaşıma yönelik bakış açılarını geliştirebilir.

Araştırmanın Önemi

Çocukların tüm gelişim alanlarında ilerlemelerin görüldüğü ve birçok kritik dönemi içine alan okulöncesi dönem, çocuk gelişiminde çok büyük önem taşımaktadır. Bu dönemde çocuklara zengin ortamların hazırlanmasında yetişkinlerin çok dikkatli ve bilinçli olmaları gerekmektedir. Okulöncesi dönemde bu eğitim yaşantılarından yararlanamayan çocukların gelişimlerinin yavaş seyrettiği ve ileriki yaşantılarında olumsuz birtakım izleri taşıyabilecekleri bilinmektedir. Okulöncesi eğitim kurumları; çocukların gelişimlerini sağlıklı ve düzenli koşullar çerçevesinde, kültürel özellikler de göz ardı edilmeden en iyi şekilde yönlendiren ve çocuklarda sağlam bir kişiliğin, yaratıcı zekânın temellerini atabilecekleri kurumlardır (Aral vd., 2002; Poyraz, Dere, 2003, s.21). Çocuklar bu dönemde sosyalleşerek ve yaparak yaşayarak öğrendikleri zaman kalıcı öğrenmeler meydana gelmektedir. Okulöncesi dönemde Orff Yaklaşımı'yla gerçekleştirilen müzik etkinlikleri ile çocuklarda doğaçlama ve yaratıcılık becerileri gelişir. Okulöncesi öğretmenlerinin Orff yaklaşımı hakkında bilgi sahibi olmaları ve uygulamalar yapabilmeleri çocukların müziksel gelişimleri yönünden yararlı olabilir. Bu bakımdan yapılan bu çalışma okulöncesi öğretmenlerinin Orff yaklaşımına yönelik görüşlerini ortaya koyacak

olması bakımından önem taşımaktadır. Buradan yola çıkılarak yapılacak yeni çalışmalara rehberlik edebilir.

Sayıtlılar

Araştırmada,

- 1-Yöntemin araştırma için uygun nitelikte olduğu,
- 2- Okulöncesi öğretmenlerinin görüşme sorularına gerçek düşünce ve görüşlerini yansıtmış oldukları varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 1-Çankırı il merkezinde bulunan 5 bağımsız anaokulu,
- 2-2017-2018 Eğitim Öğretim yılında Çankırı il merkezinde bulunan 5 bağımsız anaokulunda çalışan 33 okulöncesi öğretmeni,
- 3-Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, genel tarama modelinde olup, nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma var olan durumu saptamaya yönelik olması nedeniyle betimsel araştırmalardan genel tarama modeline girmektedir. Genel tarama modeli çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek veya örneklem üzerinde yapılan taramadır (Karasar, 2006). Nitel araştırma yöntemi, “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır” (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s.39).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim-öğretim yılı Çankırı il merkezinde bulunan ve bağımsız anaokullarında görev yapan 33 okulöncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Görüşmeye 33 okulöncesi öğretmeni katılmaya gönüllü olurken 2 okulöncesi öğretmeni görüşme yapmaya gönüllü olmamıştır. Çalışma grubunun seçimi, kolay ulaşılabilir örneklem tekniğine göre belirlenmiştir. Kolay ulaşılabilir örnekleme tamamen mevcut olan, ulaşması hızlı ve kolay olan ögelere dayanır. Kolay ulaşılabilir örneklemede araştırmacı, hali hazırda var olan ögeler içerisinde yeteri sayıda ögeyi örneklem olarak belirler. Bu yüzden bu örnekleme şans eseri, tesadüfi, kazara örnekleme olarak da ifade edilmektedir (Singleton ve Straits, 2005). Çalışma grubuna ait demografik özelliklerin dağılımları tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.Araştırmaya Katılan Okulöncesi Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Değişken		f	%
Cinsiyet	Kadın	33	100
	Erkek	0	0
Mesleki Kıdem	0-5 yıl	7	21,21
	6-10 yıl	20	60,60
	11-15 yıl	4	12,12
	16-20 yıl	1	3,03
	25 yıl ve üzeri	1	3,03
	Önlisans	2	6,06
Eğitim Düzeyi	Lisans	30	90,90
	Yüksek Lisans–Doktora	1	3,03

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının tümü kadındır. Öğretmenlerin kıdem durumları incelendiğinde katılımcılardan 7 kişinin 0-5 yıl, 20 kişinin 6-10 yıl, 4 kişinin 11-15 yıl, 1 kişinin 16-20 yıl ve 1 kişinin 25 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip olduğu saptanmıştır. Ayrıca öğretmenlerin eğitim durumları incelendiğinde katılımcılardan 2 kişinin ön lisans, 30 kişinin lisans ve 1 kişinin ise yüksek lisans veya doktora mezunu olduğu belirlenmiştir.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veriler, nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda yer verilecek sorular oluşturulurken, öncelikle araştırmanın amaçları doğrultusunda konuyla ilgili alan yazın taraması yapılmış, araştırma, makale, tez ve kitaplar incelenmiştir. Bu şekilde hazırlanan ve 12 sorudan oluşan taslak görüşme formu, biri okulöncesi öğretmenliği bölümünde öğretim üyesi diğeri müzik eğitimi anabilim dalında öğretim üyesi olmak üzere iki uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda iki soru, benzer konuları sorgulayan diğer sorular ile birleştirilmiş ve toplamda görüşme formu 10 soruya indirgenmiştir.

Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin sorular, ikinci bölüm de ise konu ile ilgili 10 soru bulunmaktadır. Uzman görüşleri sonucunda son hali verilen görüşme formunun çalışma grubuna uygulanabilmesi için Çankırı İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden gerekli resmi izinler alınmıştır. Pilot uygulama olarak Çankırı il merkezinde bulunan 5 bağımsız anaokulundan, 15 okulöncesi öğretmenle görüşülmüştür. Bu görüşmeler incelenerek, yazım hataları düzeltilmiş ve soruların anlaşılır olduğu herhangi bir düzeltmeye gerek duyulmadığı belirlenmiştir. Tüm bu işlemlerden sonra yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Verilerin Toplanması

Öğretmen görüşlerinin alınmasında, nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan ‘yüz yüze görüşme tekniği’ kullanılmıştır. Görüşme süreci, öğretmenlerin uygun oldukları gün ve saatler dikkate alınarak planlanmıştır. Öğretmenlerin görüşlerini rahatlıkla ifade etmesi amacıyla görüşmeler, okuldaki uygun bir sınıfta yapılmıştır. Görüşmeler, bilgi kaybının yaşanmasını önlemek amacıyla öğretmenlerin de onayı alınarak ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Nitel bir araştırmada ses ve görüntü kayıtlarının tutulması, katılımcılardan alıntılarının yapılması ve

alıntıların eklemeye yapılmadan olduğu gibi verilmesi güvenilirliği arttırmaktadır (Büyüköztürk, vd. 2016). Daha sonra bu kayıtlar dinlenerek bilgisayar ortamında yazılı hale getirilmiştir. 33 okulöncesi öğretmeni ile yapılan görüşmeler bir ayda tamamlanmıştır. Yazılı hale getirilen yanıtlar, katılımcılara verilmiş ve katılımcılarda kayıtların yanlışsız ve eksiksiz olduğunu doğrulanmıştır. Bu yapılan işleme nitel araştırmalarda güvenilirliği arttırmak için üye kontrolü denilmektedir. Nitel araştırmada güvenilirliği arttırmanın diğer bir yolu da araştırmanın her bir aşamasının ve izlenen yolun detaylı olarak tanımlanmasıdır (Büyüköztürk, vd. 2016).

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin çözümlenmesi içerik analizi ile gerçekleştirilmiştir. İçerik analizi, verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması şeklinde dört aşamadan oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Öğretmenlerin yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığı ile belirttikleri görüşler bilgisayar ortamında yazıya dönüştürülerek kaydedilmiştir. Görüşme yapılan her bir okulöncesi öğretmeni Katılımcı 1, Katılımcı 2, ...Katılımcı 33 şeklinde adlandırılmıştır. Öğretmenlerin her bir soru için verdikleri yanıtlar okunmuş, aynı ya da benzer ifadeler uygun kodlamalarla gruplandırılmıştır. Araştırmacının önyargılarının çalışmaya etkisini ortadan kaldırmak için hazırlanan kodlar bir ölçme değerlendirme uzmanı tarafından incelenmiştir. Araştırmacı ve uzmanın kodlamaları karşılaştırılarak araştırmanın güvenilirliği hesaplanmıştır. Araştırmacı ve uzman işaretlemelerinden “Görüş Birliği” ve “Görüş Ayrılığı” sayılarını hesaplamak için aşağıdaki formül kullanılmıştır (Miles ve Huberman, 1994).

$$\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}} \times 100$$

Araştırmanın güvenilirliği 0,95 olarak hesaplanmıştır. 0,95 seviyesindeki uyumun güvenilirliği sağladığı görülmüştür. Literatürde güvenilirlik formülüyle hesaplanan sonucun %70 düzeyinde olması durumunda değerlendiriciler arası güvenirliliğin sağlanmış olacağı belirtilmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Birbiriyle ilişkisi olan kodlardan ortak temalara ulaşılmıştır. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar bu temalardan ilişkili olduğu yere yerleştirilmiştir. Bu işlemin ardından kodlara değinilme sıklıkları frekans ve yüzde olarak gösterilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın 1.alt problemi “Okulöncesi öğretmenlerinin müzik eğitiminde Orff Yaklaşımı hakkında ki bilgi düzeyleri nasıldır?” şeklindedir. Elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2. Katılımcıların Müzik Eğitiminde Orff Yaklaşımı Hakkında Bilgi Durumuna Yönelik Görüşleri

	Tema	Kodlar	f	%
Katılımcıların Orff Yaklaşımı Hakkındaki Bilgi Durumu	Müziğe uygun hareketlerle, ritimle ve ritim çalgılarıyla eşlik edilerek yapılan müzik eğitimi	Hareketlerle ve ritimle müzik eğitimi	7	21,21
		Ritim çalgılarıyla müzik eğitimi	7	21,21
		Şarkılara ritimle eşlik etme	6	18,18
		Ritme uygun hareket ve dans etme	2	6,06
	Duyduğunu fakat içeriği hakkında bilgisi olmayan katılımcılar	Duydum bilgim yok	11	33,33
	Duymayan katılımcı	Duymadım	1	3,03

Tablo 2' ye göre 22 katılımcı Orff Yaklaşımı'nı hareketlerle ve ritimle müzik eğitimi, ritim çalgılarıyla müzik eğitimi, şarkılara ritimle eşlik etme, ritme uygun hareket ve dans etme şeklinde açıklamışlardır.

Orff Yaklaşımı'nı duyduğunu ifade eden katılımcılardan biri olan (K12) "*Duydum. Ritme dayalı bir eğitim olduğunu biliyorum. Farklı enstrümanlar kullanarak ritim ön planda olan bir eğitim.*" ifadesini kullanmıştır. (K14) "*Evet duydum. Orff müzikle ritim tutmak anlamına gelir. Buna teplerle, marakaslarla, çubuklarla, çelik üçgenlerle çocuğun ritme karşılık vermesidir diyebilirim.*" demiştir. (K15) ise "*Evet duydum. Şarkıları belirli hareketler eşliğinde özellikle şarkının sözlerine uygun hareketlerle birlikte söylüyoruz. Biraz oyun tarzında da oluyor. Ritim aletleriyle de eşlik edilerek etkinlikler tamamlanabiliyor.*" ifadesini kullanmıştır. (K16) "*Evet az çok duymuştum. Ritim eşliğinde çocuklarla birlikte ritme göre dans gibi etkinlikler.*" şeklinde açıklamıştır. (K17) ise "*Duydum. Hareketlerin ritimlerin doğaçlama bir şekilde ritim vererek uygulanması diyebiliriz.*" ifadesini kullanmıştır. (K18) ise "*Evet. Sanırım ritimlerle şarkıya eşlik etmek.*" demiştir. (K21) "*Duydum. Ritim çalışmaları üzerine çalışmaların olduğunu biliyorum. Marakas, vurmali çalgılar, davullar falan. Çocukların erken yaşta müzik eğitimine önem veren bir yaklaşım*". Şeklinde açıklamıştır. (K30) "*Evet duydum. Sanırım müzik eşliğinde ritimlerle çocuklara ritim duygusunu kazandırmak için yapılan bir yaklaşım olduğunu biliyorum.*" demiştir.

Bu ifadelerle bakıldığında katılımcıların Orff Yaklaşımı'nı müziğe uygun hareketlerle ve ritim çalgılarıyla eşlik edilerek yapılan müzik eğitimi olarak açıkladıkları söylenebilir.

Katılımcılardan duyduklarını ancak bilgilerinin olmadığını söyleyen 11 katılımcıdan(K1) "*Duydum ama internetten duydum. Çok fazla bilgim yok, internetten gördüğüm videolar var ama kendim uygulamıyorum.*" (K6) "*Duydum ama herhangi bir bilgim yok sadece*

duydum.”(K7)“Evet duydum ama çok bir bilgim yok çünkü bu konuda eğitim almadım sadece internetten araştırdığım kadarıyla biliyorum.”(K11)“Evet duydum. Üniversitedeyken duymuştum. Bununla ilgili bir çalışmaya katılmıştım sadece orda gördüm.” ifadesini kullanmıştır.

Bu ifadelerle bakıldığında katılımcılar, okulöncesi müzik eğitiminde Orff Yaklaşımı’nı üniversitede ve internet ortamında duyduklarını ancak içeriği hakkında bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3. Katılımcıların Orff Yaklaşımı ile İlgili Seminere Katılma Durumuna Yönelik Bulgular

Tema	Kodlar	f	%
Orff Yaklaşımı ile ilgili seminere katılma durumu	Katıldım iki günlük	6	18,18
	Katıldım bir günlük	2	6,06
	Katıldım iki saatlik	1	3,03
	Katılmadım	24	69,69

Tablo 3’e göre katılımcılardan 6 kişi iki günlük seminere katıldığını belirtirken, 2 kişi Orff Yaklaşımı ile ilgili bir günlük seminere katıldığını belirtmiştir. 1 kişi Orff yaklaşımı ile ilgili iki saatlik seminere katıldığını belirtirken, 24 kişi ise hiç seminere katılmadığını belirtmiştir. (K2)“Evet. İki kez ikişer günlük seminerlere katıldım.” şeklinde ifade derken, (K9)“İki hafta süreyle hafta sonları katıldım.” şeklinde ifade etmiştir. (K13)“Katıldım iki saatlikti.” diye açıklamıştır. (K17)“Katılma fırsatım olmadı.” (K10)“Hayır maalesef.” Şeklinde ifade etmişlerdir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın 2. Alt problemi olan “Okulöncesi öğretmenlerinin müzik etkinliklerinde Orff Yaklaşımı’nın kullanılmasına yönelik görüşleri ve uygulama yöntemleri nelerdir? Şeklinde dir. Elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4. Müzik Etkinliklerinde Orff Yaklaşımı’nın Kullanılma Durumuna Yönelik Katılımcı Görüşleri

Temalar	Kodlar	f	%
Katılımcıların Müzik Etkinliklerinde Orff Yaklaşımını Kullanma Durumu	Ritim çalgıları çalma	8	24,24
	Hareketlerle ritim çalışmaları	3	9,09
	Ritime uygun hareket etme	2	6,06
	Alkış yapma	2	6,06
	Parmak sıklatma	1	3,03
	Ritim tutma	1	3,03
	Hecelere uygun ritim tutma	1	3,03
	Bedenle ritim tutma	1	3,03
	El çırpma, ayak vurma	1	3,03
	Şarkının sözlerine ve müziğe uygun dans etme çalışmaları	3	9,09
	Müziğe uygun dans etme	3	9,09

Müzikli oyunlar ve müzikli dramatizasyon	Müzikli oyunlar	2	6,06
	Müzikli dramatizasyon	1	3,03
Kullanmadığını söyleyen katılımcılar	Kullanmıyorum	7	21,21

Tablo 4'e göre müzik etkinliklerinde Orff Yaklaşımı'nı kullandığını belirten 26 katılımcı müzik etkinliklerinde ritim çalgıları ve bedenle ritim çalışmaları yaptığını (ritim tutma, hareketlerle ritim çalışmaları, ritim çalgıları çalma, el çırpma, ayak vurma, parmak şıklatma, ritme uygun hareket etme, hecelere uygun ritim tutma, bedenle ritim tutma, alkış yapma), şarkının sözlerine ve müziğe uygun dans etme çalışmaları yaptığını (şarkının sözlerine uygun dans etme, müziğe uygun dans etme), müzikli oyunlar ve müzikli dramatizasyon çalışmaları yaptığını söylemişlerdir. (K7) *"İnternette gördüğüm birkaç ritim çalışmasını ve müzik eşliğinde dans çalışmalarını kullanıyorum."* diye ifade etmiştir. (K10) *"Genellikle ritim çubuklarıyla ritim çalışmaları yapıyoruz."*, (K13) *"El ritim, ayak ritim, dil ritim, parmak şıklatma şeklinde veriyorum. Hecelerle birleştiriyorum mesela te-le-viz-yon. Bu şekilde ritim vererek farklı el vurmalar, farklı diz vurmalar şeklinde ritim çalışmaları yapıyorum"*, (K24) *"Evet daha çok müzikli dramatizasyonlar şeklinde kullanıyorum. Bazı zamanlar oyunlar oynatıyorum bazı zamanlar ritim şeklinde yaptırıyorum ama daha çok dramatizasyon şeklinde yaptırıyorum."*, (K33) *"Marakaslarla çelik üçgenlerle şarkı öncesinde ritim çalışmaları yapıyoruz, ritme uygun hareket ediyoruz, bu şekilde kullanıyoruz"* şeklinde ifade etmişlerdir. Müzik etkinliklerinde Orff Yaklaşımı'nı kullanmadığını belirten 7 katılımcı (K5) *"Kullanmıyorum."*, (K6) *"Hayır kullanmıyorum."* şeklinde ifade etmişlerdir.

Tablo 5. Müzik Etkinliklerinde Orff Yaklaşımının Çocuklar Üzerinde Nasıl Bir Etkisi Olduğuna Yönelik Katılımcı Görüşleri

	Temalar	Kodlar	f	%
Katılımcılara Göre Orff Yaklaşımı'nın Çocuklara Üzerindeki Etkisi	Ritim duygusunu, müzik kulağını geliştirme ve yeteneğini ortaya çıkarma	Ritim duygusunu geliştiriyor	5	15,15
		Müzik kulağını geliştiriyor	5	15,15
		Müzik yeteneğini ortaya çıkarıyor	1	3,03
	Kalıcı öğrenmeler sağlama	Aktif katılıyorlar	5	15,15
		Dikkat süresi uzuyor	4	12,12
		Unutmuyorlar	1	3,03
		Odaklanmayı kolaylaştırıyor	2	6,06
	Özgüven kazanma	Kendilerini ifade edebiliyorlar	2	6,06
		Bağımsız hareket edebiliyorlar	1	3,03
		Özgün sunumlar yapabiliyorlar	1	3,03

Okulöncesi Eğitim Kurumlarındaki Öğretmenlerin Müzik Etkinliklerinde Orff Yaklaşımına Yönelik Görüşleri (Çankırı İli Örneği)

	Eğleniyorlar	10	30,30
Öğrenmeyi zevkli hale getirme	İlgilerini çekiyor	7	21,21
	Hoşlarına gidiyor	6	18,18
	Daha kolay öğreniyorlar	5	15,15
	Sıkılmıyorlar	3	9,09
	Enerjilerini atabiliyorlar	2	6,06
Fiziksel gelişime katkı sağlama	Bedensel gelişimlerini destekliyor	2	6,06
Gözlem yapmayan katılımcılar	Gözlem yapmadım	5	15,15

Tablo 5'e göre katılımcılardan 28 kişi Orff Yaklaşımı'nın çocukların ritim duygusunu, müzik kulağını geliştirdiğini ve yeteneğini ortaya çıkardığını, kalıcı öğrenmeler sağladığını (dikkat süreleri uzuyor, aktif katılıyorlar, unutmuyorlar, odaklanmayı kolaylaştırıyor), özgüven kazandırdığını (kendilerini daha iyi ifade edebiliyorlar, bağımsız hareket edebiliyorlar, özgün sunumlar yapabiliyorlar), öğrenmeyi zevkli hale getirdiğini (eğleniyorlar, enerjilerini atabiliyorlar, hoşlarına gidiyor, ilgilerini çekiyor, sıkılmıyorlar, daha kolay öğreniyorlar), fiziksel gelişime katkı sağladığını (bedensel gelişimlerini destekliyor) belirtmişlerdir. (K11) *"Çocuklar sesli şeyleri çok seviyorlar, ritim tutmayı, farklı ritimleri seviyorlar. Çocukların ritim duygusunu geliştiriyor."* şeklinde ifade ederken (K13) *"Çocukların müzik kulağı güzel gelişiyor ve çocukların daha kolay öğrenebildiğini düşünüyorum bu şekilde daha rahat şarkıları öğrenebildiklerini ve onların dikkatini çekebildiğini düşünüyorum."* şeklinde ifade etmiştir. (K7) *"Çocukların dikkatlerini toplamalarını kolaylaştırıyor ve kesinlikle çok eğleniyorlar. Ayrıca fiziksel gelişimlerine de katkısı olduğunu düşünüyorum."*, (K12) *"Daha çok ilgilerini çekiyor. Çocukların odaklanmasını ve öğrenmelerini kolaylaştırıyor, yaptığımız hareketlerle bir iki tekrardan sonra çocuklar sözlere hareketlere daha kolay hakim olabiliyorlar."*, (K29) *"Daha çok ilgilerini çekiyor. Sıradışı olduğu için çocukların daha çok hoşuna gidiyor."* (K31) *"Çocuğun yapısında doğuştan gelen bir müzik eğilimi var ve bu sayede onu açığa çıkarmaya başlıyor ve çok da eğlenerek katılıyorlar bu ritimler alçalıp yükselen sesler, yavaşlatmalar, hızlandırmalar..."* şeklinde açıklamışlardır. Katılımcılardan 5 kişi ise bu konuda gözlem yapmadığını belirtmişlerdir. (K1) *"Kullanmadığım için gözlemleyemiyorum."*, (K5) *"Bilmediğim için gözlemleyemiyorum."* Şeklinde ifade etmişlerdir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan "Okulöncesi öğretmenlerinin şarkı öğretiminde Orff Yaklaşımı'nın kullanılmasına yönelik görüşleri nelerdir?" şeklindedir. Elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 6. Şarkı Öğretirken Hareket ve Dans Öğelerinden Faydalanma Durumuna Yönelik Katılımcı Görüşleri

Temalar	Kodlar	f	%
Katılımcıların Şarkı Öğretiminde Hareket Dans ve Ritim Öğelerinden Faydalanma	Sözlere uygun figürler	14	42,42
	Doğaçlama hareket bulma	11	33,33
	Parmak oyunları	3	9,09
	Hayvan taklidi yapma	2	6,06
	El hareketleri	2	6,06
	El çırpma	2	6,06
	Ayak vurma	2	6,06
	Müziğe uygun doğaçlama dans etme	2	6,06
	Tempoyu değiştirme	2	6,06
	Rontlar ve müzikli oyunlar	2	6,06
	Şarkılı oyunlar	1	3,03

Tablo 6'ya göre katılımcıların tamamı şarkı öğretirken hareket ve dans öğelerinden faydalandıklarını belirtmişlerdir. Şarkı sözlerine uygun hareketlerle dans ettiklerini (el çırpma, ayak vurma, doğaçlama hareket bulma, sözlere uygun figürler, el hareketleri, hayvan taklidi yapma, parmak oyunları), müziğe uygun doğaçlama dans ettiklerini (doğaçlama dans etme ve tempoyu değiştirme), rontlar ve müzikli oyunlar (ront çalışmaları ve şarkılı oyunlar) yaptıklarını belirtmişlerdir. (K6) “Evet faydalaniyorum. Şarkıya yönelik hareketler mesela iki uzun kulağım var gibi tavşan şarkısında eller kulak yapılır gibi.”, (K12)“Tabi. Şarkı öğretirken öncelikle şarkının kendi hareketi varsa o şekilde kendim söyleyerek yaptırıyorum. Hareketi yoksa bile ben hareketsiz şarkı öğretmek yerine kendim doğaçlama hareketlerle öğretiyorum. Şarkıyı hareketlerle öğretmeye önem gösteriyorum.”, (K17)“Evet kendim doğaçlama hareketler buluyorum çünkü vücudunuzu da katmak çok etkili oluyor. Ben mesela bunu yapmadığım uygulamadığım zamanlarda bile çocuklar şarkıya uygun hareketler buluyorlar. Onun için fazlasıyla hareketlerden yararlanıyoruz.”(K32) “Kesinlikle faydalaniyorum. Hareket özellikle öğrenmelerinde yüzde yüz etkili. Mesela içeri dışarı, müzikte o kelimedenden mutlaka şarkının sözlerine uygun hareket katarım.” şeklinde ifade etmişlerdir.

Tablo 7. Şarkı Öğretirken Ritim ile Eşlik Yapma Durumuna Yönelik Katılımcı Görüşleri

Katılımcıların Şarkı Öğretiminde Ritim ile Eşlik Yapma Durumu	Temalar	Kodlar	f	%
	Şarkıya uygun beden perküsyonu	El çırpma	17	51,51
		Dize vurma	8	15,15
		Ayak vurma	5	15,15
		Parmak şıklatma	3	9,09
		Dille ses çıkarmak	1	3,03
	Şarkıya uygun çalgılarla eşlik	Ritim çalgılarıyla eşlik	8	24,24
		Ritim çubuklarıyla eşlik	2	6,06
		Marakasla eşlik	2	6,06
	Ritim ile eşlik yapmayanlar	Yapmıyorum	7	21,21

Tablo 7'ye göre katılımcılardan 26 kişi şarkı öğretirken şarkıya uygun beden perküsyonu yaptırdığını (parmak şıklatmak, el çırpma, ayak vurma, dille ses çıkarmak, dize vurma) ve şarkıya uygun çalgılarla eşlik ettiğini (marakasla eşlik, ritim çubuklarıyla eşlik, ritim çalgılarıyla eşlik) belirtmişlerdir. (K5) “Ritim aletleriyle çalışıyoruz bir de dizlerine vurarak veya ellerle ritim tutarak çalışıyoruz.”, (K15) “Şarkı söylerken ritim ile eşlik ediyoruz yani şarkının ritmine uygun örneğin ritim çubuklarını kullanıyoruz. Marakaslarla eşlik edebiliyoruz.”, (K30) Kesinlikle. Dize vur ele vur mesela, bu şekilde parmakla şıklatma, iki kere ele vur bir kere şıklat gibi belli bir akışı olan şarkılarda bu şekilde kullanıyorum.” (K32) “Kesinlikle kullanıyorum. Dizimize vurarak, alkışla ritim tutarak, parmak şıklatarak, el çırparak ritim mutlaka yapıyoruz. Ayak ritmi de kullanıyoruz.” Diye ifade etmişlerdir. Katılımcılardan 7 kişi ise şarkı öğretirken ritim ile eşlik yapmadığını belirtmiştir. (K3) “Ritim ile eşlik etmiyoruz.”, (K10) “Ritimsel olarak çok yapmıyorum.” İfadelerini kullanmışlardır.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “Okulöncesi öğretmenlerinin Orff yaklaşımında kullanılan çalgılara yönelik görüşleri nelerdir?” şeklindedir. Elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 8. Katılımcıların Orff Yaklaşımı’nda Kullanılan Çalgılara Yönelik Bilgi Durumuna İlişkin Görüşleri

	Temalar	Kodlar	f	%
Katılımcıların Orff Çalgılarına İlişkin Bilgi Durumu	Vurmalı Çalgılar	Marakas	19	57,57
		Zil	15	45,45
		Tef	14	42,42
		Çelik Üçgen	9	27,27
		Ritim çubukları	9	27,27
		Davul	8	24,24
		Vurmalı Çalgılar	3	9,09
		Tahta ritim çalgıları	3	9,09
		Trampet	2	6,06
		Darbuka	1	3,03
		Ses boruları	1	3,03
		Ritim Blokları	1	3,03
		Agogo	1	3,03
		Kastanyet	1	3,03
	Ezgi Çalgıları	Ksilafon	3	9,09
		Piyano	1	3,03
		Melodika	1	3,03
	Üflemeli Çalgılar	Kazu	1	3,03
		Flüt	1	3,03
	Bilgisi olmayan katılımcılar	Bilmiyorum	3	9,09

Tablo 8’e göre katılımcılardan 30 kişi Orff çalgılarını vurmalı çalgılar (vurmalı Çalgılar, tahta ritim çalgıları, darbuka, tef, trampet, davul, ritim çubukları, çelik üçgen, marakas, zil, ses boruları, ritim blokları, agogo, kastanyet), ezgi çalgıları (ksilafon, piyano, melodika) , üflemeli çalgılar (kazu, flüt) olarak belirtmişlerdir.

(K1) “Tahta ritim aletleri, darbuka ve daha çok vurmali çalgılar diye biliyorum.”,(K2)“Tef, trampet, davul, hemen hemen herşey olabiliyor aslında ama okulöncesinde daha çok ritm çalgıları mesela ritim çubukları, vurmali çalgılar olabiliyor.”, (K8) “Ksilafon, çelik üçgen, marakas, davul, zil, ritim çubukları, bir de büyük boru gibi olan ses boruları.”, (K9) “Marakas, çelik üçgen, davul, parmaklarımıza takılan ziller var.” (K11) “Ritim çubukları, ritim blokları.”, (K12) “Marakas, vurmali çalgılar, ziller, defler, ceviz kabuğundan kastanyet şeklinde.” (K19) “Marakas genellikle, küçük trampetler oluyor, flüt, kazu gibi değişik düdükler” Şeklinde açıklamışlardır.

Katılımcılardan 3 kişi ise Orff Yaklaşımı’nda kullanılan çalgıları bilmediğini söylemiştir. (K5) “Bilmiyorum.”, (K31) “Tam içeriğini bilmiyorum.” Şeklinde ifade etmişlerdir.

Tablo 9. Katılımcıların Okullarında Orff Çalgılarının Bulunma Durumuna Yönelik Görüşleri

	Temalar	Kodlar	f	%
Katılımcıların Okullarında Bulunan Orff Çalgıları	Vurmali Çalgılar	Marakas	18	54,54
		Zil	17	51,51
		Tef	15	45,45
		Davul	11	33,33
		Çelik Üçgen	9	27,27
		Ritim Çubukları	9	27,27
		Ritim Çalgıları	3	9,09
		Trampet	1	3,03
		Ses Boruları	1	3,03
		Ritim blokları	1	3,03
		Agogo	1	3,03
		Çingirak	1	3,03
		Ezgi Çalgıları	Ksilafon	6
	Orff çalgısı bulunmadığını söyleyen katılımcılar	Yok	4	12,12

Tablo 9’a göre katılımcılardan 29 kişi okullarında vurmali çalgılar (ritim çalgıları, çelik üçgen, tef, trampet, davul, ritim çubukları, zil, marakas, ses boruları, ritim blokları, agogo, çingirak) ezgi çalgıları (ksilafon) olduğunu belirtmişlerdir. (K1) “Ritim aletlerimiz var. Ksilafonumuz var.”, (K3) “Tef, zil, marakas, davul var.” (K17) “Marakaslarımız var, zillerimiz var, teflerimiz var, o zillerin çeşitli halleri var çubuk ucunda olan var, çelik üçgenimizde var.” (K25) “Ksilafon var, zil, tef, marakas var.” (K32) “Çelik üçgen, tef, zillerimiz var, çingirak var, marakas var ve bir de yumurta şeklinde içine şeyler konulmuş onlardan var.”, (K21) “Evet bu söylediklerim Marakas, zil, agogo, def var.” Şeklinde ifade etmişlerdir. Katılımcılardan 4 kişi ise okullarında hiç Orff çalgılarının olmadığını belirtmişlerdir. (K6) “Yok.” (K22) “Birebir Orff çalgıları yok.” (K31) “Tüm çalgılar yok.” Şeklinde ifade etmişlerdir.

Tablo 10. Katılımcıların Sınıflarında Orff Çalgılarını Kullanma Durumlarına Yönelik Görüşleri

Temalar	Kodlar	f	%
Katılımcıların Kullandıkları Orff Çalgıları	Marakas kullanıyorum	9	27,27
	Tef kullanıyorum	6	18,18
	Çelik üçgen kullanıyorum	4	12,12
	Zil kullanıyorum	3	9,09
	Davul kullanıyorum	3	9,09
	Ksilafon kullanıyorum	2	6,06
	Ritim çubukları kullanıyorum	1	3,03
	Çingirak kullanıyorum	1	3,03
	Kullanıyorum	13	39,39
	Orff çalgısı kullanmayan katılımcılar	6	18,18

Tablo 10'a göre katılımcılar sınıflarında müzik etkinliklerinde Orff çalgısı (darbuka, tef, davul, zil, ritim çubukları, marakas, çelik üçgen, çingirak, ksilafon) kullandıklarını belirtmişlerdir. (K1) "Ksilafonu kullanabiliyorum." (K2) "Ritim tutmak için darbuka, tef, ritim çubuğu kullanıyorum." (K18) "Sadece biz ritim çubukları kullanıyoruz." (K24) "Daha çok zilleri kullanıyorum, marakasları kullanıyorum, bir de çelik üçgeni kullanıyorum." (K28) "Kullanıyorum genelde marakas, tefi kullanıyorum, küçük davulları kullanıyorum." Şeklinde ifade etmişlerdir. 6 kişi ise sınıfında Orff çalgılarını kullanmadıklarını belirtmişlerdir. (K6) "Hayır kullanmıyorum." , (K19) "Kullanmıyorum." şeklinde ifade etmişlerdir.

Tablo 11. Çocukların Orff Çalgılarını Kullanma Durumuna Yönelik Katılımcı Görüşleri

Tema	Kodlar	f	%
Çocukların Orff Çalgılarını Kullanma Durumu	Kullanıyorlar	13	39,39
	Marakas kullanıyorlar	8	24,24
	Tef kullanıyorlar	4	12,12
	Ritim çubukları kullanıyorlar	4	12,12
	Çelik üçgen kullanıyorlar	3	9,09
	Davul kullanıyorlar	2	6,06
	Zil kullanıyorlar	2	6,06
	Ritim çalgıları kullanıyorlar	2	6,06
	Darbuka kullanıyorlar	1	3,03
	Çocukların Orff çalgılarını kullanmadığını belirten katılımcılar	6	18,18

Tablo 11'e göre katılımcılardan 27 kişi çocukların Orff çalgılarını (tef, darbuka, davul, zil, ritim çubukları, marakas, çelik üçgen ve ritim çalgıları) kullandıklarını belirtmişlerdir. (K3) "Evet. Bizim doğrultumuzda çalışıyorlar çocuklarda.", (K9) "Çocuklara da çaldırıyorum. Çalabiliyorlar. Önden örnek olarak gösteriyorum veya bir kademe olarak sırayla çalışıyorlar." (K16) "Evet özellikle sınıfıma darbuka aldım ben ayrıca onu çocuklara veriyorum çalışıyorlar." (K17) "Zaten belirli bir kuralı olmadığı için bu çalgıların çocuklar çalabiliyorlar. Bu müzik etkinliklerinde de çok ilgilerini çekiyor, normal serbest zamanlarımızda da çocukların

elinde sürekli o aletler var. Ya şarkı söyleyip yapıyorlar ya da kendileri ritim oluşturuyorlar. Müzik etkinliklerinde de sadece müziği söylemekten çok daha etkili olduğu için Orff aletlerini sık sık kullanıyoruz.”, (K26) “Evet çalabiliyorlar basit çalgılar çünkü tepleri marakasları verdiğimiz zaman kullanabiliyorlar.” şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Katılımcılardan 6 kişi ise çocukların Orff çalgılarını kullanmadığını belirtmiştir. (K6) “Orff eğitiminde çalgılarla benim yaptığımı tekrar edemiyorlar. O seviyede henüz değiller.”, (K19) “Çok kullanmıyoruz genellikle çünkü karışıyor, sesler her şey karıştığı için buna daha doğrusu çok zaman ayıramıyoruz.” (K22) “Açıkçası ben müzik eğitiminde çok fazla çalgı çalmayı etkin kullanamıyorum çünkü sınıf mevcudu çok fazla.” Şeklinde ifade etmişlerdir.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “Okulöncesi öğretmenlerinin müzik etkinliklerinde Orff Yaklaşımı’nda kullanılan doğaçlama uygulamaları ile ilgili görüşleri nelerdir?” şeklindedir. Elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 12. Katılımcıların Müzik Etkinliklerinde Doğaçlama İle İlgili Uygulamalar Yapma Durumuna Yönelik Görüşleri

	Temalar	Kodlar	f	%
Katılımcıların Müzik Etkinliklerinde Doğaçlama Uygulamaları Yapma Durumu	Öyküleme	Doğa seslerini taklit etme	3	9,09
		Hayvan seslerini taklit etme	1	3,03
	Doğaçlama şarkı etkinlikleri	Şarkıya uygun hareket bulma	8	24,24
		Şarkı söyleme	4	12,12
		Şarkının sözlerini değiştirme	3	9,09
		Şarkının ritmini değiştirme	2	6,06
	Dans etme	Doğaçlama dans etme	8	24,24
		Yavaş hareket	2	6,06
		Hızlı hareket	2	6,06
		Dansa ritim çalgısıyla eşlik etme	2	6,06
	Doğaçlama uygulamaları yapmadığını söyleyen katılımcılar	Doğaçlama yapmıyorum	5	15,15

Tablo 12’ye göre katılımcılardan 28 kişi müzik etkinliklerinde doğaçlama ile ilgili öyküleme (hayvan seslerini taklit etme, doğa seslerini taklit etme), doğaçlama şarkı etkinlikleri (şarkı söyleme, şarkının ritmini değiştirme, şarkının sözlerini değiştirme, şarkıya uygun hareket bulma), dans etme (hızlı hareket, yavaş hareket, doğaçlama dans etme, dansa ritim çalgıları ile eşlik etme) gibi uygulamalar yaptıklarını belirtmişlerdir. (K2) “Bazı sözsüz müziklerde hareketler yapabiliyoruz ya da çocuklara bırakabiliyoruz. Müziğin ritmine göre hızlı hareketler, yavaş hareketler şeklinde doğaçlama yaptırabiliyorum.”, (K3) “Genellikle hareket uygulamaları yapıyoruz doğaçlama olarak müzikle. Mesela müziğin ritmine uygun dans edelim,

hızlı yavaş hareketler yapalım gibi. Bazen el çırp, zıpla gibi şeyler yapıyoruz.” (K8) “Evet yapıyorum. Çocuklara bir müzik açtığımda çıkıp ortada dans etmeyi seviyorlar. Bazıları ritim aletlerini alıp ritim tutmayı da seviyorlar.” (K11) “Doğaçlama ile ilgili şöyle yaptırıyorum, farklı sesler, hayvan sesleriyle ilgili bu tür şeylerde drama gibi şeyler yaptırıyorum. Sen bir aslansın, sen bir kuşsun gibi çocuklara söyleyerek hayvanların nasıl sesler çıkardıklarını canlandırmalarını istiyorum.” (K14) “Evet mesela hadi bulut olalım, hadi buluttan yağmur yağdır, hadi çiçeğe kondun, hadi şimdi göl oldu, hadi gel göle girelim, hadi şıp şıp vuralım ayaklarımızı, bak davulun sesine benzedi, hadi oradan bir davul sesi gelsin gibi öykülemeye yönelik şeyler yapıyoruz yine tabi aralarda sesler de bizim için önemli. Gök gürültüsü çıkarabilir doğa olaylarını taklit edebilir.” (K15) “Doğaçlama zaten bizim her an kullandığımız bir uygulama okulöncesinde. Müzik etkinliğinde de çocuklar özellikle dans etmeyi çok seviyorlar ve çok hazırlar dans etmeye kendi figürlerini katarak. Bir şarkı açtığımda da o ritim hoşlarına gittiye hemen kalkıp kendi figürlerini uygulayabiliyorlar.”

Katılımcılardan 5 kişi ise doğaçlama ile ilgili uygulama yapmadığını belirtmiştir. (K1) “Çok fazla doğaçlama yaptığım söylenemez.” (K25) “Henüz doğaçlama yapmadım.” (K30) “Daha bununla ilgili bir şey yapmadık açıkçası.” (K33) “Genelde önceden planlı oluyor önceden belli oluyor, doğaçlama olmuyor.” şeklinde ifade etmişlerdir.

SONUÇ TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Sonuç

Birinci alt probleme ilişkin sonuçlar

- Katılımcılardan 21 kişinin Orff Yaklaşımı’nı müziğe uygun hareketlerle, ritimle ve ritim çalgılarıyla eşlik edilerek yapılan müzik eğitimi olarak tanımladıkları tespit edilmiştir.
- Katılımcılardan 11 kişi Orff Yaklaşımı’nı üniversitede ve internet ortamında duyduklarını ancak içeriği hakkında bilgi sahibi olmadıkları sonucuna varılmıştır.
- Katılımcılardan 1 kişinin ise Orff Yaklaşımı’nı hiç duymadığı saptanmıştır.
- Katılımcılardan 9 kişinin Orff Yaklaşımı ile ilgili seminere katıldığı tespit edilmiş, katılımcılardan 24 kişinin ise Orff Yaklaşımı ile ilgili bir seminere katılmadığı saptanmıştır.

İkinci alt probleme ilişkin sonuçlar

- Katılımcılardan 26 kişinin müzik etkinliklerinde Orff Yaklaşımı’nı kullandığı tespit edilmiştir.
- Müzik etkinliklerinde Orff Yaklaşımı’nı kullandığını belirten katılımcılar ritim çalgıları ve bedenle ritim çalışmaları yaptığını, şarkının sözlerine ve müziğe uygun dans etme çalışmaları yaptığını ve müzikli oyunlar, müzikli dramatizasyonlar yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır.
- Katılımcılardan 7 kişinin müzik etkinliklerinde Orff Yaklaşımı’nı kullanmadığı tespit edilmiştir.
- Katılımcılardan 28 kişinin müzik etkinliklerinde Orff Yaklaşımı’nın çocukların ritim duygusunu, müzik kulağını geliştirdiğini ve yeteneğini ortaya çıkardığını, çocuklarda kalıcı öğrenmeler sağladığını, özgüven kazanmada etkili olduğunu, öğrenmeyi zevkli hale getirdiğini ve fiziksel gelişime katkı sağladığını gözlemlediği saptanmıştır.

- Katılımcılardan 5 kişinin ise Orff Yaklaşımı'nın çocuklar üzerinde nasıl bir etkisi olduğunu gözlemlemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Üçüncü alt probleme ilişkin sonuçlar

- Katılımcıların tamamının şarkı öğretirken hareket ve dans öğelerinden faydalandığı tespit edilmiş ve şarkı sözlerine uygun hareketlerle dans ettikleri, müziğe uygun doğaçlama dans ettikleri, rontlar ve müzikli oyunlar yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır.
- Katılımcılardan 26 kişinin şarkı öğretirken ritim ile eşlik yaptıkları tespit edilmiş, şarkıya uygun beden perküsyonu yaptıkları ve şarkıya uygun çalgılarla eşlik yaptıkları saptanmıştır.
- Katılımcılardan 7 kişinin ise şarkı öğretirken ritim ile eşlik yapmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Dördüncü alt probleme ilişkin sonuçlar

- Katılımcılardan 30 kişinin Orff çalgıları hakkında bilgi sahibi olduğu tespit edilmiştir.
- Katılımcıların Orff çalgılarını vurmali çalgılar (tahta ritim çalgıları, darbuka, tef, trampet, davul, ritim çubukları, çelik üçgen, marakas, zil, ses boruları, ritim blokları, agogo, kastanyet), ezgi çalgıları (ksilafon, piyano) , üflemeli çalgılar (kazu, flüt, melodika) olarak belirttiği sonucuna varılmıştır.
- Katılımcıların okullarında ritim çalgıları, çelik üçgen, tef, trampet, davul, ritim çubukları, zil, marakas, ses boruları, ritim blokları, agogo, çingirak olduğu tespit edilmiştir.
- Katılımcıların sınıflarında müzik etkinliklerinde darbuka, tef, davul, zil, ritim çubukları, marakas, çelik üçgen, çingirak, ksilafon kullandıkları saptanmıştır.
- Çocukların müzik etkinliklerinde tef, darbuka, davul, zil, ritim çubukları, marakas, çelik üçgen ve ritim çalgıları kullanabildiklerini sonucuna ulaşılmıştır.
- Katılımcıların müzik etkinliklerinde doğaçlama ile ilgili öyküleme, doğaçlama şarkı etkinlikleri ve doğaçlama dans etme çalışmaları yaptıkları tespit edilmiştir.

Beşinci alt probleme ilişkin sonuçlar

- Katılımcılardan 28 kişinin müzik etkinliklerinde doğaçlama ile ilgili çalışmalar yaptığı sonucuna varılmıştır.
- Katılımcılardan doğaçlama ile ilgili öyküleme (hayvan seslerini taklit etme, doğa seslerini taklit etme) doğaçlama şarkı etkinlikleri (şarkı söyleme, şarkının ritmini değiştirme, şarkının sözlerini değiştirme, şarkıya uygun hareket bulma) dans etme (hızlı hareket, yavaş hareket, doğaçlama dans etme, dansa ritim çalgısıyla eşlik etme) şeklinde uygulamalar yaptıkları saptanmıştır.
- Katılımcılardan 5 kişinin ise doğaçlama ile ilgili uygulamalar yapmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tartışma

Katılımcıların büyük bir kısmının (24 kişi) Orff Yaklaşımı ile ilgili bir seminere katılmadığı tespit edilmiştir. Buna rağmen katılımcılar Orff Yaklaşımı'nı tanımlarken bu yaklaşımın temel öğelerini belirtmişlerdir. Bunun sebebinin Orff Yaklaşımı'nı üniversitede, internet ortamında edindikleri bilgilerden veya zümreleriyle paylaşım ve iletişim içerisinde olmalarından kaynaklandığı düşünülebilir. Sungurtekin (2005) çalışmasında öğretmenlerin müzik eğitimi ile

ilgili kurs-seminer ve hizmet içi eğitim programlarına katılım oranının, resmi ilköğretim okulları ve anaokullarında çok düşük olduğunu (%15,5-%22,6), buna karşın özel okullarda bu oranın daha yüksek olduğunu Orff-Schulwerk'e yönelik kurs ve seminerlere, en çok özel okullardaki öğretmenlerin katıldığını, Milli Eğitim Bakanlığı'nın hizmet içi eğitim kurslarına katılım oranının resmi ilköğretim okullarında daha çok olduğunu belirtmiştir.

Bu araştırmada, katılımcıların çoğunluğunun Orff Yaklaşımı hakkında yeterli bilgiye sahip olmamalarına karşın, müzik etkinliklerinde Orff Yaklaşımı'nı kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılar Orff Yaklaşımı'nın çocuklarda ritim duygusunu, müzik kulağını geliştirdiğini, çocuklarda kalıcı öğrenmeler sağladığını, özgüven kazanmada etkili olduğunu, öğrenmeyi zevkli hale getirdiğini ve fiziksel gelişime katkı sağladığını gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Yapılan bazı çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Kuşçu (2010) çalışmasında, Orff-Schulwerk Yaklaşımı ile hazırlanan müzik etkinliklerinin beş-altı yaş grubu çocukların dikkat becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır. Uysal (2009) çalışmasında 6 yaş grubundaki 20 çocuğa Orff-Schulwerk müzik-hareket eğitimini uygulayarak deneysel bir çalışma yapmıştır. Çıkan sonuçlarda deney grubunun dikkat, sosyal iletişim, yaratıcılık gelişimi açısından kontrol grubunun oldukça ilerisinde olduğu saptanmıştır. Yücesan (2008) Orff Yaklaşımına dayalı etkinliklerin ilköğretim beşinci sınıf müzik dersine uygulanışı ve öğrencilerin müziksel-ritmik zeka düzeyleri üzerine etkisi adlı çalışmasında yaptığı ölçümlerde, öğrencilerin müziksel-ritmik zeka düzeylerinde anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bu araştırmada katılımcıların tamamının şarkı öğretirken hareket ve dans öğelerinden faydalandıkları sonucuna ulaşılmıştır ve bunun çocuklar için çok önemli olduğu vurgulanmıştır. Işın (2008) çalışmasında okulöncesi müzik eğitiminde uygulanan Orff Yaklaşımı'nın 5-6 yaş grubundaki çocukların ritimsel becerilerine etkilerini ölçmüş, ön test ve son test başarı yüzdeleri arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan bu araştırmada katılımcıların Orff çalgılarından çoğunlukla marakas, zil ve def kullandıkları saptanmıştır. Benzer olarak Özen ve Yıldız (2018) çalışmasında okulöncesi öğretmenlerin büyük ölçüde ritim çubukları, davul ve marakas kullandıklarını tespit etmiştir. Melodika ve darbuka literatürde Orff çalgısı olarak geçmemesine rağmen katılımcılar melodikayı ve darbukayı da Orff çalgısı olarak belirtmişlerdir.

Bu araştırmada katılımcıların çoğunluğunun müzik etkinliklerinde Orff Yaklaşımı'nda doğaçlama ile ilgili uygulamalar yaptığı sonucuna varılmıştır. Benzer bir çalışma olan Gürgen (2007) çalışmasında Orff, Kodaly ve geleneksel müzik öğretiminin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin vokal doğaçlama, müziksel işitme ve şarkı söyleme becerileri üzerindeki etkilerini incelemek istemiştir. Araştırmanın sonucunda, Orff-Schulwerk ve Kodaly yönteminin öğrencilerin müziksel işitme becerilerinin gelişiminde geleneksel müzik öğretimine göre daha etkili olduğu saptanmıştır.

Öneriler

- Okulöncesi öğretmenlerinin müzik etkinliklerinde, şarkı öğretiminde, çalgı çalmada, doğaçlama uygulamalarında Orff Yaklaşımı'nı daha etkili ve verimli bir şekilde kullanmaları sağlanabilir.
- Okulöncesi öğretmenlerinin Orff Yaklaşımı hakkında daha fazla bilgi sahibi olmaları için Milli Eğitim Bakanlığı ve Türkiye Orff Merkezi tarafından yürütülen Anadolu Orff

projesi ile okulöncesi öğretmenlerine ulaşılmaya çalışılmaktadır. Bu proje ile okulöncesi öğretmenler daha fazla bilinçlenebilir. Buna benzer daha geniş kapsamlı diğer hizmetiçi eğitimlerde düzenlenerek okulöncesi öğretmenlerinin Orff Yaklaşımı hakkında daha fazla bilgi sahibi olmaları sağlanabilir.

- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bütün illerdeki bağımsız anaokullarına Orff Yaklaşımı alanında uzmanlar görevlendirilerek okulöncesi öğretmenlerine Orff Yaklaşımı ile ilgili etkinlik örnekleri sunulabilir.
- Bu çalışma diğer illerde de yapılarak okulöncesi öğretmenlerinin Orff Yaklaşımı ile ilgili bilgi durumları ve uygulama yöntemleri saptanabilir.
- Okulöncesi kurumlarında tüm Orff çalgılarının bulunması için destek verilebilir. Bu çalgıların öğretmenler tarafından kullanılabilmesi amacıyla alan uzmanları tarafından kurs, hizmet içi eğitim, seminer vb. düzenlenebilir. Bu sayede çocuklarında tüm Orff çalgılarını tanımaları ve öğrenmeleri sağlanabilir.
- Okulöncesi öğretmenliği lisans programındaki “Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi” dersinde müzik etkinliklerinde Orff Yaklaşımı ile ilgili daha fazla bilgi ve uygulamalara yer verilerek, bu konuda bilgili ve donanımlı öğretmenler olarak mesleğe hazırlanmaları sağlanabilir.

KAYNAKLAR

- Aral, N. Kandır, A. ve Can-Yaşar, M.(2002). *Okul Öncesi Eğitim ve Anasınıfı Programları*. İstanbul: Turan Ofset.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008) *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi
- Eren, B. (2006). *Bursa İli Anaokullarındaki 4, 5, 6 Yaş Grubu Çocukların Müzik Eğitimine Yönelik İhtiyaçlarının Tespiti ve Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Erden, M. (2011). *Eğitim Bilimlerine Giriş*. Ankara: Arkadaş Yayınevi
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Yelkentepe Yayınları.
- Gürgen, E. T. (2007). Orff Schulwerk ve Kodaly Yönteminin Vokal Doğaçlama, Müziksel İhtitme ve Şarkı Söyleme Becerileri Üzerindeki Etkileri. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Gürkan, T. (1982). Okul öncesi Eğitimde Kıyaslamalı Bir İnceleme (Türkiye-Romanya-Yugoslavya-Arnavutluk). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15 (1), 105-116.
- Işın D. (2008). Okulöncesi Müzik Eğitiminde Uygulanan Orff Yaklaşımı'nın 5-6 Yaş Grubundaki Çocukların Ritimsel Becerilerine Etkileri. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Jungmair, U. E. (2003). *Geçmiş ve Geleceğe Bakış*, OrffInfo, (Cev; Laslo, N.)
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Kalyoncu, N. (2006). Türkiye’de Orff-Schukwerk Uygulamaları Abant İzzet Baysal Üniversitesi Örneği. *Yaratıcı Drama Dergisi*. 1(2), 89-92.
- Kandemir, T. (2009). *İlköğretim Sınıf Müzik Etkinliklerinde Orff Yaklaşımıyla Doğaçlama Çalışmalarının Müziksel Yaratıcılık Sürecine Etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Mavesky, M. (2002). *Creative Activities for Young Children*. USA: Delmar Adivision Of Thomson Learning Printer.
- Miles, M.B. & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded source book*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Morgül, M. (2001). *Müzik Nasıl Öğretilir. Çocukluk Çağı Müzik Eğitimi (5- 14 Yaş)*. Ankara, Yurt Renkleri Yayınevi.
- Özen, H. ve Yıldız, G. (2018). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Müzik Etkinliklerine İlişkin Görüşleri, 2018, Erte Kongre Tam Metin Bildiri Kitabı, ISBN: 978-605-67840-2-6, 147-177.
- Poyraz, H. ve Dere, H. (2003). *Okul Öncesi Eğitiminin İlke ve Yöntemleri*. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Singleton, Jr., R. A.& Straits, B. C. (2005). *Approaches to Social Sciences*, New York Oxford University Press,
- Sungurtekin, Ş. (2005). *Orff Çalgılarının Okul Müzik Eğitimindeki Yeri Ve Okulöncesi Eğitim Kurumlarındaki Uygulamaların Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Şahin, E. (2005). *Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adayları ve Öğretmenleri İçin Uygulama Kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Toksoy, A. C. (2014). *Orff Yaklaşımı, Elementer Müzik ve Hareket Eğitime Giriş*. İstanbul: İtü Vakfı Yayınları.
- Uçan, A. (2003). *Türkiye’de Müzik Eğitiminin Gelişimi, Orff Okul Öğretisinin Tanımı-Uygulanımı-Uyarlanması ve Orff Anlayışıyla Temel Müzik Eğitiminin Genel Durumu, Orff-Schulwerk Müzik ve Dans Pedagojisi*, Uluslararası Sempozyum Bildirileri, İstanbul.
- Uysal, B. B. (2010). Orff-Schulwerk Yaklaşımında Müzik-Hareket Eğitiminin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Kullanılmasının Dikkat, Yaratıcılık ve Sosyal İletişim Becerisinin Gelişimine Etkisi. *İstanbul Orff Schulwerk Eğitim ve Danışmanlık Merkezi Info Dergisi*, Sayı: 16, ss. 29-33.
- Yücesan, E. (2008). “Orff Yaklaşımına Dayalı Etkinliklerin İlköğretim Besinci Sınıf Müzik Dersinde Uygulanışı ve Öğrencilerin Müziksel-Ritmik Zeka Düzeyleri Üzerine Etkisi” yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.